

MILJØTJENESTENS

Årsberetning 2003

MILJØTJENESTEN

Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen,
Miljø- og Forsyningsforvaltningen &
Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen
Islands Brygge 37
2300 København S

Telefon: 33 66 43 70
Fax: 33 66 70 53
Email: pq@uuf.kk.dk

Miljøfestival 2003

541

544

Miljøtjenestens årsberetning 2003:

Redaktion og tekst: Per Quaade (ansv.) Jørn Waneck, Susanne Skavn, Jesper Steenberg, Lisbet Nielsen, Marianne Sylvest, Jens Prom og Frank Olesen
Layout: Susanne Skavn, Fotos: Miljøtjenesten

„Miljøtjenestens årsberetning 2003“ er trykt på cyklus, 100% genbrugspapir med vegetabiliske farver af Jønsson & Nomi. Jønsson & Nomi er miljøcertificeret.

Indholdsfortegnelse:

Miljøtjenesten 2003, forord	Side	4
Miljøtjenesten - kort fortalt	Side	6
Miljøtjenestens mål	Side	7
Miljøtjenestens økonomi	Side	8
Oversigt over væsentlige aktiviteter i Miljøtjenestens regi i 2003	Side	9
Miljøtjenesten tager udenlands	Side	11
Særlige aktiviteter for daginstitutioner	Side	12
Grøn vision - Grøn institution	Side	13
De Eksperimenterende Miljøskoler i København	Side	14
Vandværkstedet	Side	15
Naturværkstedet Kløvermarken	Side	16
Øresundsmiljøskolen	Side	18
Miljøcertificering	Side	20
Arrangementer, festivaler, events 2003	Side	22
Miljøtjenestens medarbejdere 2003	Side	23
Miljøtjenestens styregruppe 2003	Side	24
Miljøtjenestens samarbejdspartnere 2003	Side	24

Åbningen af Øresundsmiljøskolen

Haj på Øresundsmiljøskolen

Mor og barn undersøger en snegl på Miljøfestival 2003

Miljøtjenesten 2003

Aktiviteterne i Miljøtjenesten har i 2003 været præget af bestræbelserne på at inddrage nye, store målgrupper – københavnske børnehavebørn, gymnasier og familier med børn. Det er bl.a. fordi, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen indtrådte i Miljøtjenesten 1. januar 2003. Og så er de første, men ret omfattende skridt imod at etablere et nordisk og internationalt arbejde i Miljøtjenesten taget - først og fremmest med udgangspunkt i ÷resundsmiljøskolen.

Arbejdet med at involvere daginstitutionerne er både sket med pilotprojektet "Grøn vision – Grøn institution" og projektet "Børnehaver og Miljø". Det førstnævnte projekt skal være med til at ændre den pædagogiske hverdag i institutionerne, så børnene får et mere personligt forhold til natur og miljø. Samtidig skal projektet medvirke til, at institutionerne får nedsat deres miljøbelastning og på sigt bliver miljøcertificeret. Ni institutioner har deltaget i pilotprojektet.

"Børnehaver og Miljø" er et andet udviklingsprojekt, som skal udvikle aktiviteter for børnehavebørn ude på de tre eksperimenterende miljøværksteder: Vandværkstedet, Naturværkstedet og ÷resundsmiljøskolen.

De københavnske familier har især været i fokus ved en række arrangementer som f.eks. ÷resundsmiljøskolens "Det store sildemarked". Sildemarkedet, der er en årligt tilbagevendende begivenhed med ca. 1000 besøgende, har silden - middelalderens store indtægtskilde - i centrum. Samtidig kan familierne også opleve mange af de gamle aktiviteter og håndværk, som engang var knyttet til sildemarkedet - f.eks. smedning, rebslagning, bødkerarbejde, røgning og saltning.

En række familiearrangementer er også gennemført i Naturværkstedet på Kløvermarken, hvor bl.a. lerbrænding, pileflet samt lokale ture med byens naturvejledere har været på programmet.

Københavnske gymnasieklasser har aktivt deltaget i afprøvning og udvikling af undervisningsforløb i økologi på Energi- og Vandværkstedet. Undervisningsforløb omkring byens miljøforhold og med fokus på internationale aspekter er under udvikling på ÷resundsmiljøskolen. Heri inddrages også lokale lærernetværk, der arbejder med efteruddannelse eller f.eks. kvalitetsudvikling i forhold til undervisningens indhold, og samarbejdspartnere i ÷stersølandene.

Det nordiske og internationale arbejde er i 2003 for alvor sat på dagsordenen: En række spændende og udviklende aktiviteter er nu planlagt både i Øresundsregionen og i ÷stersøområdet – og de skal realiseres i de kommende par år. Indholdet strækker sig fra udveksling af besøg af skole- og gymnasieklasser til kompetenceudvikling i forhold til instruktører og andre medarbejdere.

Her i 2004 løber en række store begivenheder af stabelen i Miljøtjenesten: De første seks skoler skal miljøcertificeres – som de første i Danmark overhovedet. Energiværkstedet på Vand- og Energiværkstedet bliver indviet og taget i brug af børn og unge i København. Endelig skal pilotarbejdet i "Grøn vision – Grøn institution" afsluttes, evalueres og introduceres for de københavnske daginstitutioner.

Mange af Miljøtjenestens tilbud er helt unikke – benyt jer af dem. Rigtig god fornøjelse.

Bo Asmus Kjeldgaard

Bo Asmus Kjeldgaard
Borgmester
Familie og Arbejdsmarked

Winnie Berndtson

Winnie Berndtson
Borgmester
Miljø og Forsyning

Per Bregengaard

Per Bregengaard
Borgmester
Uddannelse og Ungdom

Miljøtjenesten – kort fortalt

Miljøtjenesten blev startet i 1999 som et toårigt pilotprojekt af Miljø- og Forsyningsforvaltningen samt Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen. De to forvaltninger besluttede i forbindelse med budgetforhandlingerne i sidste halvår af år 2000 at etablere Miljøtjenesten som et fælles samarbejdsprojekt fra år 2001.

Borgerrepræsentationen har senere vedtaget, at Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen deltager i samarbejdet fra 1. januar 2003.

Myndighederne inden for miljø og teknik og skoleområdet har igennem de sidste ti år udviklet en tradition for samarbejde inden for natur-, byøkologi- og miljøundervisning. Dette samarbejde har udmøntet sig i en lang række undervisningstilbud, kampagner, besøgsordninger mm., som skolerne på forskellig vis har indarbejdet i undervisningen af børn og unge i byen. Flere af disse tiltag har været så populære, at et stort flertal af Københavns skoler har deltaget i aktiviteterne. En række af kommunens forsyningsenheder og halvoffentlige institutioner som I/S Amagerforbrænding og R98 har gennem mange år anvendt ressourcer på at informere og oplyse befolkningen – herunder byens børn og unge – om deres aktiviteter.

Miljøtjenesten kombinerer såvel de økonomiske, som menneskelige og faglige ressourcer fra uddannelsesområdet og miljø- og byøkologiområdet. Herved kan der i kommunen som helhed skabes en fælles platform for nye, bedre og mere forpligtende samarbejder inden for dette område. Det betyder, at bestræbelserne på at informere og undervise vores børn kommer til at foregå på et højere kvalitetsniveau både pædagogisk og fagligt, og Miljøtjenesten som samarbejdsforum kan netop sikre den nødvendige, fremadrettede evaluering og nyudvikling.

Gennem et tættere og mere forpligtende samarbejde mellem miljøområdet og institutions- og uddannelsesområdet kan de samlede ressourcer til formidling i forhold til børn og unge anvendes mere hensigtsmæssigt og med større effekt i forhold til målgruppen.

Ræven, indvendigt og udvendigt

Miljøtjenestens mål

Miljøtjenestens overordnede formål er at give børn og unge en større forståelse for at værne om vores ressourcer og miljøet som helhed, for i sidste ende at være med til at skabe en ny generation af miljøbevidste borgere i København.

Miljøtjenesten indgår som en del af kommunens Agenda 21 bestræbelser for at arbejde mod et mere bæredygtigt samfund.

Som delmål kan nævnes:

- Udvikling af besøgsordninger på de relevante miljøinstitutioner m.fl. samt sikring af høj pædagogisk og faglig kvalitet på ekskursioner og andre aktiviteter i forbindelse med pædagogiske besøg
- Udvikling og udarbejdelse af undervisningsmaterialer og -aktiviteter i samarbejde med de involverede virksomheder, institutioner, kontorer, værker m.fl.
- Udvikling af fælles booking- og oplysningscentral overfor skoler, børnehaver, fritidshjem/ klubber m.fl. for at sikre en enkel, klar kommunikation mellem besøgssted og brugere
- Udvikling og gennemførelse af efteruddannelse og kurser for lærere og pædagoger samt personale på besøgsstederne f.eks. rundvisere og pladsmænd
- Sikring af evaluering, opfølgning af kampagner, initiativer, aktiviteter samt sikring af højt informationsniveau omkring alle vigtige undervisnings- og oplysningstiltag på miljøområdet i samarbejde med andre Agenda 21 aktiviteter i kommunen

Fisk fra Peblinge Sø på Miljøfestival 2003

Miljøtjenestens økonomi

Miljøtjenestens økonomi er sammensat således, at de tre initiativtagende forvaltninger (i øjeblikket Miljø- og Forsyningsforvaltningen og Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen samt Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen) betaler de nuværende grundudgifter på ca. kr. 1.330.000,-. Disse midler betaler de centrale aktiviteter som ledelse, administration, booking af besøg, information, website, centrale udviklingstiltag, deltagelse i kommunale kampagner o.l..

Desuden har Miljøtjenesten fra år 2001 modtaget en bevilling fra kommunens agenda 21- pulje/ grønne midler på kr. 500.000,- til en række aktiviteter inden for dette område, samt kr. 500.000,- til drift og udvikling af Naturværkstedet på Kløvermarksvej.

Miljøtjenesten har yderligere i 2003 modtaget midler fra visse puljer og Tips- og Lottomidlerne til specifikke tiltag og pilotprojekter (f.eks. miljøcertificering).

Fra og med 2003 har Borgerrepræsentationen desuden vedtaget at bevilge et driftsbudget på kr. 650.000,- årligt til Øresundsmiljøskolen samt et etableringsbudget på kr. 300.000,-.

I forbindelse med de større undervisnings- og formidlingsaktiviteter Miljøtjenesten deltager i eller er initiativtager til, vil der som hovedregel være knyttet en eller flere samarbejdspartnere, der finansierer hele eller betydelige dele af udviklings- og driftsudgifterne. Som eksempel kan nævnes samarbejdet med Københavns Energi vedrørende Energi- og Vandværkstedet i Valby.

Natur/teknik forsøg på Miljøfestival 2003

Oversigt over væsentlige aktiviteter i Miljøtjenestens regi i 2003:

- Drift og udbygning af bæredygtigt netværk mellem Københavnske skoler og institutioner
- Drift og udvikling af Vand- og Energiværkstedets aktiviteter
- Drift og udvikling af Naturværkstedets aktiviteter
- Udvikling af det pædagogiske og idemæssige grundlag for etablering af et Affalds- og Genbrugsværksted
- Etablering af Øresundsmiljøskolen samt udvikling af de pædagogiske aktiviteter på Carls Bastion
- Udvikling af børnehaveaktiviteter i forbindelse med de eksperimenterende miljøværksteder/ skoler
- Udvikling af Grøn vision – Grøn institution gennem pilotprojekt på 9 daginstitutioner
- Deltagelse i udvikling og gennemførelse af udviklingsprogrammet i U- og U-Forvaltningen vedr. bæredygtighed
- Udvikling af koncept for miljøcertificering af skoler mv.
- Udvikling af koncept for miljøcertificering af fritidshjem og klubber
- Grøn skolekonsulent aktiviteter på folkeskoler i København
- Deltagelse i diverse kommunale miljøaktiviteter, f.eks. Dogme 2000, Miljøtrafikugen og Miljøfestivalen
- Fortsat udvikling af samarbejder med miljøinstitutioner og byøkologiske tiltag
- Udvikling af det pædagogiske arbejde med indretning af skolers og institutioners udearealer
- Gennemførelse af en række store familiearrangementer

Hajens øje undersøges nærmere

Et klassebesøg på Amagerværket

Miljøtjenesten tager udenlands!

Miljøtjenestens arbejde har hidtil været rettet mod københavnske målgrupper. I 2003 er Miljøtjenesten begyndt at arbejde med muligheden for at deltage i nordiske og internationale projekter, bl.a. gennem Øresundsmiljøskolen. Det er i forvejen en del af Øresundsmiljøskolens arbejdsgrundlag, som det fremgår af det nære samarbejde med Foreningen NORDEN.

Miljøtjenestens internationale engagement har to mål. For det første giver det Københavns børn, unge, lærere og pædagoger mulighed for at få indblik i andre landes natur og miljø. For det andet vil først Øresundsmiljøskolen, og senere andre af Miljøtjenestens institutioner, indgå i et internationalt netværk af samarbejdende natur- og miljøinstitutioner.

Projekterne, som Øresundsmiljøskolen har planer om at tilslutte sig, vil give udbytte på flere planer. De vil medvirke til kvalitetsudvikling, styrkelse af samarbejde og erfarings- og vidensudveksling. De vil fremme borgerinddragelse i plan- og naturbeskyttelsesarbejde og medvirke til bæredygtig udvikling i det nordisk-baltiske område.

4000 elever til stort arrangement i Fælledparken

Særlige aktiviteter for daginstitutioner

Pilotprojekt

I forbindelse med udvidelsen af Miljøtjenestens aktiviteter overfor daginstitutioner, blev pilotprojektet Børnehaver og Miljø sat i værk. Det giver børnehaverne mulighed for at besøge Miljøtjenestens tre miljøskoler: Vandværkstedet, Øresundsmiljøskolen og Naturværkstedet Kløvermarken.

Igennem 2003 har pilotprojektet udviklet forskellige aktiviteter for de mindste børn på miljøskolerne. Der blev afviklet 30 besøg på de forskellige miljøskoler, og besøgene har været udgangspunkt for afprøvning og tilrettelæggelse af de forskellige aktiviteter. Fra foråret 2004 bliver det muligt for alle kommunens institutioner at besøge miljøskolerne på udvalgte dage.

Aktiviteterne

Aktiviteterne er bygget op med henblik på at stimulere børnene og giver dem nogle oplevelser, der er lidt anderledes, end de er vant til. Der er lagt stor vægt på de sansemæssige oplevelser, som f.eks. at gå rundt, iført waders, i vand til livet og mærke følelsen af vandet, der trykker på benene, eller at prøve at fange en krabbe og turde holde den i hånden.

Udover de rent sansemæssige oplevelser, er der lagt vægt på mere ufordrende aktiviteter, der er med til at skabe undren og nysgerrighed. F.eks. at mærke at vandet har kræfter, og at man ikke selv bestemmer alt, når man eksperimenterer med sit skib på Vandværkstedets kunstige flod, eller at undre sig over at nogle snegle lever i vand, andre på land, og alligevel ligner de hinanden.

Fremtiden

Målet for 2004 er, at de tre miljøskoler ved årets udgang har afviklet 130 - 140 besøg, der alle som udgangspunkt giver børn og voksne spændende oplevelser, der inspirerer til yderligere fordybelse inden for området natur og miljø hjemme i institutionen.

Børnehavebørn ved Øresundsmiljøskolens åbning

Grøn vision – Grøn institution

Et projekt under udvikling

Grøn vision – Grøn institution er et pilotprojekt, som blev søsat maj i 2003. Formålet er, via det pædagogiske arbejde i daginstitutioner, at udvikle et „grønt“ koncept for daginstitutioner.

Projektet i praksis

Ni daginstitutioner på Indre Nørrebro deltager i projektet. Institutionerne er meget forskellige, hvad angår størrelse, fysiske rammer og børnenes baggrund.

De ansatte deltager i relevante kurser, hvorved de udvikler faglige og pædagogiske kompetencer indenfor natur- og miljøområdet. Et andet vigtigt felt er idé- og erfaringsudveksling de ansatte imellem. Dette har deltagerne oplevet som meget positivt, og samværet har affødt, at flere institutioner nu tager på fælles ture.

Kurser for ansatte

Kurserne for de ansatte tager udgangspunkt i institutionernes nærområder. Pilotinstitutionerne „bor“ rundt om Assistens Kirkegård. Derfor er det naturligt at anvende netop denne lokalitet som det primære kursussted. Der tages udgangspunkt i årets gang i naturen, koblet med de fire elementer jord, ild, luft og vand.

Kurserne er tilrettelagt således, at de ansatte dels får ny faglig indsigt, dels afprøver aktiviteterne på egen krop. I den efterfølgende uge mødes institutionerne igen for at afprøve den ny erhvervede viden. Hver institution møder op med en håndfuld børn for at afprøve ideerne og i praksis erfare, hvordan aktiviteterne fungerer i samværet med børnene. Denne model fungerer til alles tilfredshed og glæde.

Baggrund for Grøn vision – Grøn institution

Alle institutioner i Københavns Kommune skal i de kommende år miljøcertificeres. Grøn vision – Grøn institution skal ses i lyset heraf. Det er et koncept, som lægger op til miljøledelse. Ved at arbejde med de kriterier, som er opstillet for at en institution kan kalde sig „grøn“, har institutionen derved taget hul på miljøledelse.

Udviklingen af Grøn vision – Grøn institution sker i et samarbejde med Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen.

Hajen undersøges nærmere

De Eksperimenterende Miljøskoler i København

Miljøtjenesten kom i 2003 et skridt nærmere visionen om et samlet koncept for De Eksperimenterende Miljøskoler med en skole for hvert af ressourceområderne Vand, Energi, Affald og Natur.

Der blev sat gang i etableringen af et energiværksted, og ved årsskiftet var de bygningsmæssige rammer næsten færdige. Energiværkstedet kommer til at rumme værksteder for vedvarende energi, energiforståelse, energibesparelser og energiforsyning. Det er planen, at Energiværkstedet bliver indviet i efteråret 2004.

I løbet af 2003 blev konceptet for et Affaldsværksted færdigt. Det skete i et samarbejde med R98 og Amagerforbrænding. Beslutningen om at realisere Affaldsværkstedet ligger nu i de to selskabers bestyrelser.

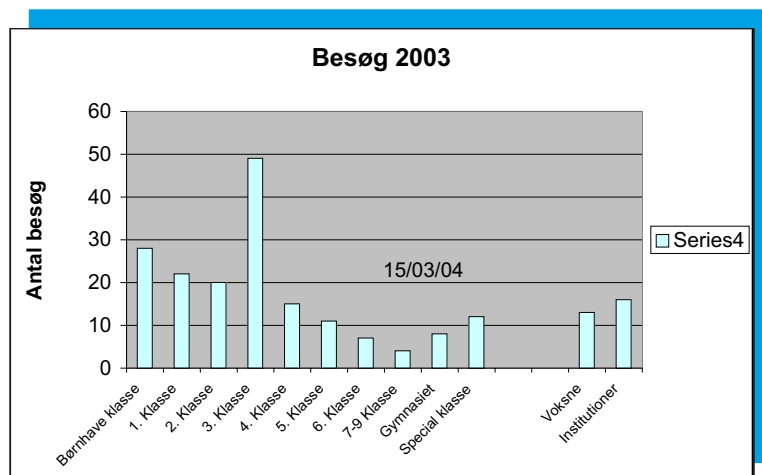
Hvad mon der er dernede?

Vandværkstedet

Vandværkstedet er Miljøtjenestens ældste eksperimenterende miljøskole, men det betyder ikke, at udviklingen er gået i stå.

I 2003 udviklede Vandværkstedet en række undervisningsforløb med udgangspunkt i Damhussøen. I dag er det muligt at gennemføre et matematikforløb, hvor eleverne er fiskere for en dag, et forløb i samfundsfag, hvor eleverne spiller brugere med forskellige interesser i Damhussøen og et biologiforløb, hvor søens økosystem vurderes.

Vandværkstedet blev besøgt af 176 skoleklasser, 16 institutioner og 13 voksen arrangementer. Det svarer til et besøg på mellem 3500 og 4000 personer. I forhold til 2002 er det en stigning på omkring 20%.

Mottoet for De Eksperimenterende Miljøskoler er:
Hvis man som barn lærer at værdsætte naturens
ressourcer, vil man bruge dem med omtanke hele
livet.

Æv, jeg fik et fiskeben i munden

Naturværkstedet Kløvermarken

Aktiviteter for børn

I 2002 blev den forurenede jord på Naturværkstedets 5000 kvadratmeter store udendørsareal erstattet med ren jord i 1/2 m dybde. Dette og den efterfølgende tilplantning forhindrede stort set udendørs aktiviteter i det år. I 2003 blev der ro til at fortsætte aktiviteterne for daginstitutioner og indskolingen.

Der blev desuden indledt udvikling af nye aktiviteter. Bl.a. de kulturhistoriske aktiviteter, der foregår på bopladsen for børn fra daginstitutionerne dvs. børnehave og fritidshjem. Aktiviteten foregår som en rejse tilbage til en dag i vikingetiden og sættes i gang af en fortælling. Deltagerne oplever fortidens levevilkår og gamle håndværk gennem historiske lege og ved at snitte redskaber grutte korn, bage brød, lave filt-punge, slynge bånd, kløve brænde mm. Aktiviteterne sammensættes, så de passer til målgruppens alder.

Andre arrangementer

For lokalområdets børnefamilier var Naturværkstedets økologiske hus rammen om workshops med gæstelærere. Der blev undervist i bl.a. pilefletning og fremstilling af skrotsmykker.

Københavns Kommunes naturvejledere benyttede Naturværkstedets faciliteter flere gange i forbindelse med deres åbne arrangementer.

Flere kunstnere har benyttet Naturværkstedet til demonstration af bl.a. milebrænding for interesserede.

Naturværkstedet var desuden rammen om et 4-dages arrangement for voksne, fysisk og psykisk handicappede, der fik mulighed for at afprøve naturaktiviteterne.

Samarbejde

Naturværkstedet indgår som en vigtig aktør i samarbejdet om miljøprojektet Grøn vision - Grøn institution. Der er blevet forberedt afholdelse af kurser for daginstitutionernes pædagoger. Det er en form for nøglekurser, der er en forudsætning for at pædagogerne kan udnytte Naturværkstedets muligheder. Kurserne bliver afholdt i 2004.

Naturværkstedet skal i forbindelse med projektet også fungere som udflugtsmål og pædagogisk råderum for institutioner, der vælger at arbejde med naturen som et pædagogisk redskab. Samtidigt skal de fysiske rammer stadig udvikles og derved medvirke til inspiration og design af uderum og legepladser.

Besøgstal

Efter jordudskiftningens stille år, er besøgstallene atter på vej op. Besøgende børn i 2003: Ca. 5.500. Besøgende voksne i 2003: Ca. 2.500.

Så skal der trækkes til

I vandet på Øresundsmiljøskolen

Prøverne studeres nærmere

Øresundsmiljøskolen

Aktiviteter

Efter at have fungeret som pilotprojekt i et par år uden egentlige lokaler, fik Øresundsmiljøskolen i 2003 indrettet og åbnet Carls Bastion med undervisningslokale, laboratorium og store akvarier med interessante fisk og havdyr. Ombygning og indretning blev foretaget i et nært samarbejde med Foreningen NORDEN.

I april blev dørene slået op for pressen, som blev præsenteret for undervisningstilbuddene til københavnske børn. En række klasser benyttede foråret til at komme på Skånemarked, fordybe sig i fiskenes indre, i havets natur og miljø, overnatte på Arsenaløen eller sejle i kanoer.

Det store saltvandsakvarieanlæg til demonstration af torsk, fladfisk, sønemoner, krabber og søstjerner blev indviet i august, hvor elever og lærere også fik mulighed for at arbejde aktivt og praktisk med saltvand, dyr og alger i vandbords-akvarierne. De nære omgivelser ved Carls Bastion blev brugt til de udendørs-aktiviteter omkring bålplads og rygeovne, som er en central del af undervisningstilbuddene. Havnen og Øresund blev flittigt brugt og udforsket af mange børn fra børnehaver og skoler. De oplevede havmiljøet på nært hold fra kyst, kano og båd. Iført waders og forsynet med sigtenet undersøgte elever og lærere naturen på nærmeste hold, og de kom berigede hjem efter spændende og lærerige oplevelser.

Tre temaer

Undervisningen er udviklet omkring de tre temaer:

- Vandmiljø og forurening
- Friluftsliv, sejlads og kano
- Kulturhistorie og middelalder (Det store Skånemarked)

Temaerne er gennem en række undervisningsforløb blevet finpudset og materialer til forberedelse lagt på hjemmesiden. Her kan lærerne finde en grundig orientering om, hvad aktiviteterne på Øresundsmiljøskolen indebærer af oplevelser og undervisning, og hvad der er vigtigt at gennemgå til forberedelse og bearbejdning.

Særlige arrangementer

I løbet af 2003 tog Øresundsmiljøskolen del i flere af de offentlige arrangementer, som Miljøtjenesten var med i; bl.a. Miljøfestivalen og introdage for nye lærere og pædagoger. Carls Bastion blev også åbnet for offentligheden ved andre lejligheder. F.eks. var det store Sildemarked i september et stort trækplaster med op til 1000 besøgende, som overværede de mange, spændende middelalderaktiviteter; i løbet af Kulturnatten fandt mange københavnere også vej ud til bastionen. Det aktive samarbejde med Miljøkontrollen og Foreningen NORDEN blev udbygget gennem en række arrangementer, der forventes fortsat i de kommende år. Endvidere har mange lærere, naturvejledere og andre grupper vist stor interesse for Øresundsmiljøskolen ved en række introduktionsarrangementer. Mere end 1500 børn og over tusinde voksne fik i 2003 indholdsrigte oplevelser på Øresundsmiljøskolen, som blev officielt indviet i december 2003.

Fremtiden

Det kommende år vil Øresundsmiljøskolen arbejde for at udvikle og forøge undervisnings- og aktivitetstilbuddene til børnehaver, skoler og offentligheden i Københavns Kommune. Der vil også blive iværksat en række internationale og nordiske projekter med hovedvægten på et baltisk naturskole-samarbejde. Der er allerede taget kontakt til en række udenlandske samarbejdspartnere. Også på gymnasieområdet bliver der iværksat en lang række initiativer, som forhåbentligt vil give mange unge mennesker mulighed for at opleve og lære om naturen og miljøet i havnen og i Øresund.

Rundvisning på en miljøinstitution

Miljøcertificering

Miljøtjenesten kan se tilbage på et år med et spændende samarbejde med Vanløseskolerne. Miljøundervisningen er blevet en integreret del af lærernes årsplaner, og derved er der kommet mere fokus på området. Miljøkortlægningen, som er en del af miljøledelsessystemet, viste i 2003, at der blev brugt flere timer på miljøundervisning, og at flere miljømønstre blev inddraget i undervisningen. Nogle skoler er i fuld gang med at udvikle egentlige miljølæseplaner.

Der blev sat nye mål for miljøundervisningen, og der blev udarbejdet miljøhandlingsplaner som forudsætning for miljøforbedringer og adfærdændringer i forhold til ressourceforbrug. Energy Guards måleapparater blev opsat på skolerne til overvågning af energi- og vandforbrug. Dette system giver inspiration til matematik- og fysikundervisningen og øger opmærksomheden på forbrugsadfærden.

Miljøledelse på skolerne forudsætter, at ledelse, lærere og pædagoger reflekterer over, hvordan børnene kan få mere viden og større handlekompetence på natur- og miljøområdet. Ved evaluering af handlingsplanerne udvikles miljøpædagogikken løbende.

Certificering af Vanløseskolerne

En vigtig del af arbejdet med at indføre miljøledelse er udarbejdelsen af miljøhåndbøger, som er den skriftlige dokumentation af miljøledelsessystemet. De enkelte skoler færdiggjorde miljøhåndbøgerne i løbet af året. Der blev endvidere afholdt kurser for lærere, der skal fungere som miljørevisorer, der sikrer at skolen lever op til kravene i standarden. Efter godt og vel 1 1/2 års udviklingsarbejde kan Miljøtjenesten konstatere, at skolerne i Vanløse er klar til certificering. Den finder sted i foråret 2004, hvor en revisor fra Det Norske Veritas vil kontrollere, at miljøledelsessystemet er implementeret og lever op til kravene i den internationale standard for miljøledelse, ISO 14001. Det forventes, at certifikatet bliver overrakt i maj 2004.

Pilotprojekt i fritidshjem og klubber

Gennem året blev der gjort forberedelser til et pilotprojekt i miljøledelse på 14 fritidsinstitutioner i Vanløse. I foråret 2004 bliver det integreret i det allerede eksisterende miljøledelsessystem i Vanløse Skoledistrikt således, at miljøpolitikken og systemet er fælles. Tanken er, at Vanløse betragtes som en virksomhed med en række afdelinger bestående af skoler og fritidsinstitutioner.

Perspektivet

Når pilotprojektet på fritidsinstitutionerne i Vanløse afsluttes i foråret 2005, har Miljøtjenesten skabt et koncept, som resten af Københavns skoler og fritidsinstitutioner kan blive certificeret efter. Dermed har Miljøtjenesten taget et stort skridt i retning mod indførelse af miljøledelse i kommunens institutioner, som det er nævnt i Dogme 2000 samarbejdet.

Sikkerheden skal være i orden

Arrangementer, festivaler, events 2003:

Miljøtjenesten deltog igen i 2003 i en række arrangementer og festivaler.

Miljøfestivalen blev for 4 år i træk afholdt ved Peblinge Dosseringen i det indre København. Arrangementet bestod dels af en udstilling i natur/teknik med vinbjergsnegle dels af ture med Vandværkstedets båd på Peblinge Sø. Standen var særdeles velbesøgt, og det gode vejr fik mange københavnere til i weekenden at lægge vejen forbi festivalen.

Øresundsmiljøskolen åbnede dørene for besøgende under Kulturnatten og igen til det nyindstiftede årlige sildemarked, hvor københavnere havde mulighed for at salte sild, arbejde med rebslagning og som smed.

Også de nye lærere og pædagoger og andre interesserede i København havde mulighed for at lære Miljøtjenesten at kende ved november måneds „Intro for nye lærere og pædagoger“ i Rådhushallen. Her kunne de besøgende høre om de mange tilbud, Miljøtjenesten har til Københavns børn og unge indenfor miljøformidling. Kulisserne var hentet fra efterårets store arrangement „Skeletter i Parken“ og gav de besøgende mulighed for at samle et helt menneske af skeletdele eller lege arkæologer for en dag, mens de gravede i en køkkenmødding efter dyreknogler.

Introdage i Rådhushallen

Miljøtjenestens medarbejdere 2003:

Per Quaade, afdelingsleder
Tlf. 33 66 43 64
E-mail: pq@uuf.kk.dk

Henrik Gretoft, souschef
Tlf. 33 66 43 65
E-mail: hg@uuf.kk.dk

Marianne Sylvest, projektleder
Tlf. 33 66 42 24
E-mail: mariannesylvest@uuf.kk.dk

Lisbet Nielsen, miljøkonsulent
Tlf. 33 66 42 25
E-mail: lisbetnielsen@uuf.kk.dk

Jesper Steenberg, pædagogisk leder
på Vandværkstedet
Tlf. 33 66 43 66
E-mail: jes@uuf.kk.dk

Susanne Skavn,
It og kommunikation
Tlf. 33 66 43 71
E-mail: ss@uuf.kk.dk

Lis Vallentin, pædagogisk leder på
Naturværkstedet
Tlf. 33 66 42 25
E-mail: lisvallentin@uuf.kk.dk

Frank Olesen,
pædagogisk medarbejder
Tlf. 33 66 42 24
E-mail: frankolesen@uuf.kk.dk

Tonny Sjelle, naturkonsulent
Tlf. 33 66 43 72
E-mail: ts@uuf.kk.dk

Jørn Waneck, miljøkonsulent
Tlf. 33 66 42 24
E-mail: jw@uuf.kk.dk

Lene Verner Hansen,
webredaktør
E-mail: lene@fakirskolen.dk

Jonas Jørgensen,
pædagogisk medarbejder
Tlf. 33 66 42 33
E-mail: joj@uuf.kk.dk

Dorte Nielsen,
leder af Øresundsmiljøskolen
Tlf. 33 66 42 66
E-mail: dortenielsen@uuf.kk.dk

Jens Prom, konstitueret
leder af Øresundsmiljøskolen
Tlf. 33 66 42 66
E-mail: jensprom@uuf.kk.dk

Miljøtjenestens styregruppe, 2003:

Annette Egetoft, Miljø- & Forsyningsforvaltningen
Dorrit Christensen, Uddannelses- & Ungdomsforvaltningen
Jane Drejer Nielsen, Miljøkontrollen
Jørgen Hanghøj, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen
Carsten Engdal Pedersen, Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen
Per Quaade, Miljøtjenesten

Miljøtjenestens vigtigste samarbejdspartnere i 2003:

Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen
Miljø- og Forsyningsforvaltningen
Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen

Miljøkontrollen i København
Københavns Energi
Energi E2
I/S Lynettefællesskabet
I/S Amagerforbrænding
R98
Københavns Miljø og Energikontor
Frie Børnehaver og Fritidshjem
Foreningen NORDEN
Friluftsrådet
Skov- og Naturstyrelsen